

9

Formatiespel Pacificatie

30–45 minuten

KORTE OMSCHRIJVING WERKVORM

De leerlingen spelen in groepjes een onderhandelingspel, gesitueerd in de jaren '10 van de twintigste eeuw. Bij dit spel moeten de leerlingen zich verplaatsen in de strijd rond 1917 over het algemeen kiesrecht en de schoolstrijd; de pacificatie. Elk groepje vertegenwoordigt een politieke stroming en krijgt een aantal standpunten. Hieruit moeten zij de beste standpunten kiezen. Samen met een andere stroming moeten zij een coalitie vormen en tot een regeerakkoord komen. Het groepje met de meeste punten is de winnaar.

LEERDOEL

Deze werkvorm dient om de leerlingen inzicht te geven in de strijd over het algemeen kiesrecht en de schoolstrijd. Natuurlijk verliep de echte pacificatie niet zoals in dit spel. De leerlingen nemen vooral kennis van de standpunten van de drie grote politieke stromingen uit die tijd en ervaren dat het Nederlandse systeem van coalitievorming het gevolg heeft dat je niet al je standpunten kunt uitvoeren.

DUUR

30–45 minuten

BENODIGDHEDEN

- Per groepje een werkblad met rolomschrijving en standpunten. Print de rolomschrijvingen. Extra leuk is om de rolomschrijving van de liberalen op blauw papier, van de socialisten op rood papier, en van de confessionelen op groen papier te printen
- Per twee groepjes een formulier om het regeerakkoord en de score op in te vullen.
- Voor ieder groepje een schaar om de standpunten uit te knippen.

HANDLEIDING

1. Verdeel de klas in 8 groepen van 3 à 4 leerlingen. 3 liberalen, 3 confessionelen en 2 socialisten.
2. Leg uit wat de bedoeling is. Ieder groepje speelt een politiek-ideologische stroming. De leerlingen moeten zich dus inleven in de ideeën van die stroming. Ieder groepje moet uit 15 standpunten de 8 standpunten kiezen die zij het belangrijkste vinden. Daarna mogen ze

beslissen hoe belangrijk deze standpunten zijn. Het belangrijkste standpunt geven ze 8 punten, het minst belangrijke 1 punt, enzovoorts. Deze waardering moeten ze achterop het betreffende kaartje zetten.

3. **Ronde 1:** deel de rolomschrijvingen en standpunten uit. Vraag ieder groepje de kaartjes uit te knippen en 8 partijstandpunten te kiezen die het beste passen bij de stroming die zij vertegenwoordigen. (10 minuten)
4. **Ronde 2:** In deze ronde gaan de leerlingen een waardering aan de standpunten geven. Het belangrijkste standpunt krijgt 8 punten, het minst belangrijke standpunt krijgt 1 punt. De waardering voor het standpunt moet achterop het kaartje worden geschreven. In afwachting van de volgende opdracht leggen de leerlingen de kaartjes in willekeurige volgorde op elkaar, met de standpunten naar boven. (5 minuten)
Let op! Het is belangrijk dat de andere partij niet weet welke waardering de leerlingen aan de standpunten hebben gegeven.
5. U kunt er voor kiezen om bij alle groepjes nog even te controleren of ze daadwerkelijk de standpunten gekozen hebben die bij hun politieke stroming horen.
6. **Ronde 3:** Ieder groepje moet nu tegenover een ander groepje gaan zitten.
  - a. Socialisten tegenover liberalen (één tweetal)
  - b. Liberalen tegenover confessionelen (twee tweetallen)
  - c. Confessionelen tegenover socialisten (één tweetal)De twee partijen gaan tegenover elkaar aan tafel zitten. De opdracht is om samen tot een coalitieakkoord van 8 standpunten te komen. Het coalitieakkoord wordt samengesteld uit de standpunten van partij A en partij B. Er moet dus onderhandeld worden. (15 minuten)
7. Eerst kijken beide partijen of zij een aantal dezelfde standpunten hebben. Die worden in het midden gelegd, met de waardering naar beneden.
8. Daarna gaan de partijen onderhandelen over de standpunten die niet gelijk zijn. Dat kan op een aantal manieren:
  - a. Ze kunnen standpunten tegen elkaar inwisselen: 'als wij standpunt X mogen toevoegen, mogen jullie standpunt Y toevoegen.'
  - b. Ze kunnen standpunten tegen elkaar inwisselen en afzwakken.
  - c. Ze kunnen standpunten samenvoegen.
9. De standpunten waar overeenstemming over wordt bereikt worden op het regeerakkoord-formulier geschreven. Deze procedure wordt herhaald totdat de partijen samen tot een volledig regeerakkoord van acht standpunten zijn gekomen. De leerlingen leggen de

kaartjes die tot het compromis hebben geleid apart. Zo weten de partijen welke partijstandpunten aan het regeringsstandpunt hebben bijgedragen en wat de score bij de puntentelling wordt.

- 10. Ronde 4:** Laat de leerlingen nu hun scores berekenen, treed eventueel op als scheidsrechter. (5 min)
- Als een standpunt door beide partijen gekozen is, krijgen de partijen ieder de punten die ze zelf aan het standpunt hebben toegekend.
  - Als een standpunt van een partij volledig is overgenomen, krijgt de partij de volledige punten die ze aan dit standpunt hadden toegekend. De andere partij krijgt niets.
  - In geval van een compromis moeten de punten verdeeld worden. Tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
  - Als standpunten zijn samengevoegd doe je hetzelfde: tel de punten van beide partijen op en deel door twee.

De partij met de hoogste score heeft het beste onderhandeld.

11. In totaal kunnen er 36 punten worden behaald. Dat lukt alleen wanneer alle standpunten volledig overeenkomen of wanneer beide partijen de standpunten van één partij overnemen. Beide situaties zullen zich niet vaak voordoen. Alle partijen moeten water bij de wijn doen, wil men de eigen standpunten (deels) gerealiseerd zien.
12. Bespreek de opdracht na met de klas. Leg daarbij de link met de pacificatie van 1917. Vertel over het compromis dat toen gesloten is, waarmee het algemeen mannenkiezersrecht werd ingevoerd en er een einde kwam aan de schoolstrijd. (10 min)

Extra: Bij een klas die meer uitdaging kan gebruiken, kunt u ervoor kiezen om de drie partijen samen te laten overleggen. Het is dan nog moeilijker tot een regeerakkoord te komen.